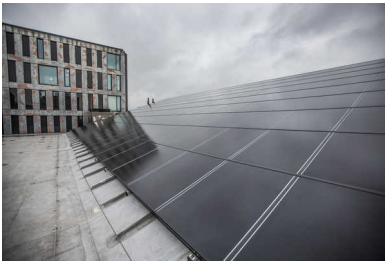

Zonnetechniek met discrete look

Sinds anderhalve week liggen er zonnepanelen op het schuine dak van Pakhuis de Zwijger. 'Als je het niet weet, zie je het niet.'

Eva Plevier

Door tweehonderd matzwarte zonnepanelen heeft Pakhuis de Zwijger voor het oog weer het bitumenzwarte dak dat het kreeg in 1934. Dat opent perspectieven voor monumenten in de binnenstad.

BART VAN ZOELLEN

AMSTERDAM - Zelfs forensen die dag na dag op en neer treinen naar Utrecht is het mogelijk niet opgevallen, maar sinds anderhalve week liggen er tweehonderd zonnepanelen op het schuine dak van Pakhuis de Zwijger. "Als je het niet weet, zie je het niet," zegt Roel Willemse, die met het bedrijf Janszon verantwoordelijk is voor de installatie.

Janszon was vorig jaar de winnaar van een prijsvraag die was uitgeschreven om het pakhuis een zonnedak te geven. Want dat valt nog niet mee op monumenten, door ingewikkelde regelgeving en anders wel door koudwatervrees door de blauwe spiegeling die zonnepanelen tot voor kort per definitie hadden.

"Van die blauwe panelen op rode pannendaken. Dat is altijd afschuwelijk," zegt Paul Morel van eigenaar Stadsherstel.

Op De Zwijger zijn ze matzwart. "Het lijkt bijna of ze in het dak

geïntegreerd zijn," zegt Willemse. "Bij zo'n industrieel monument past het ook goed," zegt Morel, die niet voor niets denkt aan de Kromhoutwerf als volgend monument dat geschikt is voor deze oplossing. "Sinds de bouw, in 1934, zat hier een zwart bitumen dak."

"We hebben het eigenlijk teruggebracht naar hoe het was," zegt Suze Gehem van De Groene Grachten. Die stichting werd in 2012 opgericht door ruimtevaarder Wubbo Ockels met de bedoeling tochtige grachtenpanden energiezuinig te maken. "Met de gedachte: als het daar kan, lukt het overal."

Vandaar de prijsvraag Zon op de Zwijger, die installateurs en architecten moest opzweepen tot creatieve oplossingen en tegelijk de drempels in de regelgeving moest aanstippen. Dat laatste is alvast gelukt. De regel dat zonnepanelen in beschermde stadsgezichten, zoals de binnenstad, alleen mogen aan de achterkant en op dertig procent van het dak, is geschrapt.

Daarop bleek uit onderzoek van het gemeentelijke Bureau Monumenten en Archeologie dat slechts op de helft van de panden met historische waarde erfgoedregels een sta-in-de-weg zijn voor zonnepanelen.

Zo verdwijnen steeds meer struikelblokken, zegt Gehem. De tijd dat Stadsherstel voor drie zonnepanelen op de Amstelkerk net zoveel kwijt was aan leges als aan de panelen zelf, is binnenkort mogelijk ook voorbij.

Op De Zwijger zit de vernieuwing ook in de bevestiging aan de niet eens zo zwaargebouwde dakconstructie. Het moest licht, maar toch ook stevig, want door de hoogbouw die rondom het pakhuis aan de IJouwer is verrezen, oefent

de wind enorme krachten uit op de panelen. Willemse: "Op die hoogte moet het ook echt vastzitten."

De constructie, met weinig tussenruimte, zorgt er bovendien voor dat het op een afstand net lijkt of de panelen één geheel zijn, waardoor ze een stuk minder in het oog springen. De plaatsing moest bovendien terug te draaien zijn en door een ingenieus systeem zakt de stroomopbrengst niet helemaal weg als er een schaduw valt over een deel van het dak. Dat gebeurt nogal eens, door de omliggende kantoren.

Tussen de vijftien volledig uitgewerkte inzendingen voor de prijsvraag waren ook veel wildere plannen. Voor zonnepanelen in combinatie met een flinke daktuin, bijvoorbeeld, en zelfs voor een inklapbare constructie die De Zwijger meteen aan een extra conferentiezaal zou helpen. Maar al met al paste het in rechte lijnen uitgevoerde plan van Janszon volgens de jury toch het beste bij het industriële karakter van het pakhuis.

Daar gaan de zonnepanelen nu zo'n 35.000 kilowattuur per jaar opwekken, het jaarverbruik van zo'n tien huishoudens.

Vanavond wordt het zonnedak officieel in gebruik genomen, op de Dag van de Duurzaamheid, als het pakhuis ook het toneel is voor een live-uitzending van de NOS.

Ghem: "We laten zien dat zo'n dak helemaal niet hoeft op te vallen. Het is te gek wat er allemaal kan op daken die we nu nog onbenut laten, alleen al in Amsterdam gaat het om twaalf vierkante kilometer."